

בעניין:

1. דבאבסה _____, קטין, באמצעות אביו, העותר 2
2. דבאבסה _____, ת.ז. _____, תושב נובא
3. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר – ע.ר.
ע"י ב"כ עוה"ד עביר ג'ובראן (מ.ר. 44346) ו/או יוסי וולפסון
(מ.ר. 26174) ו/או יותם בן הלל (מ.ר. 35418) ו/או חוה מטרס-
עירון (מ.ר. 35174) ו/או סיגי בן-ארי (מ.ר. 37566) ו/או ענת
קדרון (מ.ר. 37665)
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית

המשיב

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי, המופנה אל המשיב והמורה לו לבוא וליתן טעם:

- א. מדוע לא יטפל ויאשר בדחיפות בקשת העותר 2 לקבלת רישיון ביקור בגדה המערבית עבור העותר 1, בקשה שהוגשה למשיב ביום 13.8.06, לצורך רישום העותר 1 במרשם האוכלוסין הפלסטיני.
- ב. מדוע לא יענה לפניית העותרת 3, מיום 20.8.06, שעניינה אישור להנפקת רישיון ביקור עבור העותר 1, אשר טרם נענתה על אף תזכורות על פה, ועל אף דחיפות העניין.
- ג. מדוע לא יתחייב, כי העובדה שימלאו לעותר 1 16 שנים ב-15.9.06, לא תעמוד לו לרועץ במה שנוגע לרישומו במרשם האוכלוסין, היות שהבקשה לרישיון ביקור הוגשה טרם הגיעו לגיל זה.

מבוא

1. עתירה זו הנה התשיעית במספר בסאגה הבלתי נגמרת שעניינה רישיונות ביקור לילדים המבקשים להיכנס לגדה המערבית ולהירשם במרשם האוכלוסין הפלסטיני, רישום לו הם זכאים על פי הדין החל בשטחים הכבושים. הקשיים הבלתי פוסקים שמערימים המשיב ופקידי המינהל האזרחי של הצבא על רישומם של ילדים פלסטינים במרשם, מעלים תהיות קשות בקשר לתפיסתם את תפקידם הציבורי.

התשתית העובדתית

הצדדים

2. העותר 1 (להלן: **העותר**), נולד ב-15.9.90 למשפחה פלסטינית. אביו, העותר 2, רשום במרשם האוכלוסין הפלסטיני של השטחים הכבושים. אמו, גב' _____ דבאבסה, היא נתינה ירדנית (מס' דרכון _____); המשפחה, בת שמונה נפשות, מתגוררת בירדן.

העתק תעודת הזהות של העותר 2 מצורף ומסומן ע/1.

העתק הדרכון של העותר צורף ומסומן ע/2.

העתק הדרכון של אשת העותר 2 מצורף ומסומן ע/3.

העתק חוזה הנישואין מצורף ומסומן ע/4.

העתק תעודת הלידה מצורף ומסומן ע/5.

3. העותרת 3 (להלן: **המוקד להגנת הפרט או המוקד**) היא עמותה הפועלת לקידום זכויות האדם בשטחים הכבושים.

4. המשיב מחזיק מטעם מדינת ישראל בשטח הגדה המערבית בתפיסה לוחמתית. כמפקד הצבאי בשטח הכבוש הוא כפוף בראש ובראשונה לכללי הדין ההומניטארי הבינלאומי ולאמנות הבינלאומיות בדבר זכויות האדם. המשיב, כרשות מינהלית, מחויב גם לחוק החל בשטחים, לרבות החוק הצבאי שהוא עצמו חוקק.

רקע על רישום ילדים במרשם האוכלוסין הפלסטיני בגדה המערבית

5. לפי הדין שחל בשטחים הכבושים, עד לשנת 1995 לא ניתן היה לרשום ילדים שנולדו מחוץ לשטחים כאשר רק אביהם תושב השטחים הכבושים ואמם אינה תושבת (סעיף 11א לצו בדבר תעודות זהות ומרשם אוכלוסין (יהודה והשומרון) (מס' 297), התשכ"ט-1969).

6. ההסדר בעניין זה השתנה, ובעקבות הסכם הביניים, החל משנת 1996, רושמת הרשות הפלסטינית את ילדיהם של תושבי השטחים עד גיל 16. הרישום הותנה על ידי ישראל (למרות שתנאי כזה אינו מופיע בהסכמים) בנוכחות הילד בשטחים בעת הרישום.

7. החל מאוקטובר 2000 הקפיאה ישראל את האפשרות לקבל רישיונות ביקור לשטחים, ובכלל זה רישיונות ביקור לצורך רישום ילדים.

8. בלחץ עתירות לבג"צ, נמסר בספטמבר 2005 על שינוי במדיניות בעניין זה, לפיו יינתנו רישיונות ביקור לילדים. שינוי זה החל לפעול באיטיות בחודשים האחרונים, אך המשיב שב ומערים מכשולים על התהליך.

פניות העותרים אל המשיב

9. ביום 19.12.05 הגיש העותר 2 בקשה לרישיון ביקור עבור העותר 1, לצורך רישומו במרשם האוכלוסין הפלסטיני. בקשה זו הועברה לצד הישראלי באותו יום.
10. ביום 10.1.06 החזירו הרשויות הישראליות את בקשת העותר 2 לרשות הפלסטינית, ללא תשובה וללא נימוק להחזרתה.
- העתק מאישור הרשות הפלסטינית על הגשת הבקשה לרישיון ביקור ביום 19.12.05 והחזרתה ע"י הצד הישראלי ביום 10.1.06, מצורף ומסומן ע/6.
11. ביום 2.8.06 פנתה העותרת 3 בשמם של העותרים 1 ו-2 אל יועמ"ש המשיב, וביקשה את טיפולו בבקשת העותר 2 לרישיון הביקור הנ"ל, אותה בקשה שהוחזרה ללא מענה ושלא כדין. באותו מכתב ביקשה העותרת 3 התחייבות מיועמ"ש המשיב, כי אם יתעכב האישור לרישיון ביקור מטעם היועמ"ש עבור העותר, העובדה כי העותר יעבור את גיל 16 לא תעמוד לו לרועץ. העתק מהמכתב מיום 2.8.06 מצורף ומסומן ע/7.
12. ביום 3.8.06 התקבלה במשרד העותרת 3 תשובת יועמ"ש המשיב, ולפיה לא נמצא תיעוד על הגשת הבקשה לרישיון ביקור עבור העותר; אי לכך על העותר 2 להגיש בקשה חדשה לרישיון ביקור אצל הרשות הפלסטינית. עוד נמסר כי "הצד הישראלי מאשר מתן רישיונות ביקור לקטינים לצורך רישום במרשם האוכלוסין ככל שבקשות אלו מועברות ע"י הרשות הפלסטינית באמצעות פקידים זוטרים שאינם מזוהים עם תנועת החמא"ס". העתק ממכתב יועמ"ש המשיב אשר התקבל במשרד המוקד ביום 3.8.06 מצורף ומסומן ע/8.
13. לא זה המקום להתייחס למדיניות המשיב לסרב לקבל בקשות מידיהם של פקידים, שהם רשויות מוסמכות לפי הדין הצבאי. מדיניות זו, המבקשת לזהות עובדי ציבור (civil servants) - שהוסמכו לפי הדין הקיים, שהמשיב לא שינה אותו - עם מפלגה/ממשלה מסוימת, היא מדיניות בלתי חוקית.
- במקרה זה קיבל המשיב לידי את הבקשה, שהועברה לצד הישראלי בידי פקיד פלסטיני בכיר וותיק ביום 13.8.06.
- העתק מהאישור על קבלת הבקשה ברשות הפלסטינית והעברתה לצד הישראלי מצורף ומסומן ע/9.
14. ביום 20.8.06 פנתה העותרת 3 ליועמ"ש המשיב, והודיעה לו על הגשת הבקשה לרישיון ביקור עבור העותר 1, וביקשה את טיפולו המידי לאור העובדה כי ימלאו לעותר 16 שנים ביום 15.9.06, וכן ביקשה כי אם הטיפול מתעכב, "העובדה שבנו [העותר 1] של מר דבאבסה [העותר 2] יעבור את גיל 16, לא תעמוד לו לרועץ".

העתק מהמכתב מצורף ומסומן ע/10.

15. עד כתיבת שורות אלו לא התקבלה כל תשובה מטעם יועמ"ש המשיב, זאת על אף ניסיונות העותרת 3 לברר מול יועמ"ש המשיב מצב הטיפול בבקשה.

מדיניות המשיב בנוגע לרישיונות הביקור לילדים לצורך רישום במרשם לאחר פרוץ האינתיפאדה ועד ספטמבר 2005

16. כאמור, הסמכות לרישום ילדים מתחת לגיל 16, כשהם נמצאים בגדה המערבית, היא, החל מ-1996, סמכות בלעדית של הרשות הפלסטינית. סמכויות רישום הילדים בשטח הגדה נקבעו במנשר צבאי (מס' 7), אשר החיל את הוראות הסכם הביניים משנת 1995 בין ישראל לרשות הפלסטינית. ההסכם העביר את האחריות הבלעדית על רישום ילדים מתחת לגיל 16 לידי הפלסטינים, בין שנולדו בחו"ל ובין שנולדו בשטחים, ללא צורך באישור מוקדם מהצד הישראלי. וזו לשון סעיף 28(12) לנספח השלישי של הסכם הביניים:

The Palestinian side shall have the right to register in the population registry all persons who were born abroad or in the Gaza Strip and West Bank, if under the age of sixteen years and either of their parents is a resident of the Gaza Strip and West Bank.

17. לאחר גיל 16 חל סעיף 28(11), אשר מאפשר לרשות הפלסטינית לרשום ולהעניק מעמד קבע לילדיהם של תושבים במסגרת איחוד משפחות (או "רישום מאוחר"), אך בכפוף לאישור מוקדם של הצד הישראלי. אפשרות זו צומצמה מאוד באופן חד צדדי על ידי הצד הישראלי עוד לפני האינתיפאדה, ובשנים האחרונות הוקפאה לגמרי בתואנה שאין כל מגע בין הצדדים.

להרחבה ר' בעניין זה דו"ח המוקד להגנת הפרט ובצלם: "משפחות שסועות", עמ' 83-87.

<http://www.hamoked.org.il/items/10700.pdf>

18. הסכם הביניים לא קבע את סדרי הרישום, וממילא משהועברה הסמכות באופן בלעדי לרשות הפלסטינית, ניתן היה לצפות כי היא תהיה זו שמכריעה בדבר סדרי הרישום. אולם, בשליטתה על המרשם הממוחשב, ותוך ניצול העובדה כי תיעוד אשר לא מכובד על ישראל הינו חסר ערך, המשיכה ישראל הלכה למעשה לשלוט במרשם וכפתה על הצד הפלסטיני את התנאי האמור, לפיו בקשות לרישום ילדים יכובדו על ידי ישראל רק כאשר המבקש נוכח פיזית בגדה.

19. בתקופה שלאחר פרוץ האינתיפאדה ועד לשינוי המדיניות בספטמבר 2005, לא יכלו ילדים לקבל רישיון ביקור לגדה המערבית לצורך רישום במרשם. הסיבה נעוצה בהחלטה כי יוקפא הטיפול ברישיונות ביקור לזרים ובכלל זה, לילדים מעל גיל 5 (מתחת לגיל זה אין צורך ברישיון ביקור), שמבקשים להיכנס לצורך הרישום (להלן – **מדיניות ההקפאה**). החלטה זו

יצרה מעגל קסם, מעגל שהיה בלתי אפשרי לפרוץ: מחד, רישומם במרשם של ילדים בני פחות מ-16 המצויים בחו"ל התאפשר רק כאשר היו נוכחים פיזית בגדה המערבית; מאידך – כל עוד לא נרשמו, לא איפשר המשיב את כניסתם לגדה.

20. מדיניות ההקפאה באה לידי ביטוי בשטח בכך שלא ניתן, ככלל, להגיש בקשות לרישיונות ביקור באמצעות מינהלת התיאום והקישור (המת"ק). הסירוב לבקשות לרישיונות ביקור הוא גורף, ללא בחינת הנסיבות המיוחדות של כל בקשה ובקשה. הבקשה נדחית כבר בשלב הגשתה. הבקשות אינן נבחנות – הן כלל אינן מתקבלות. הגורמים מצד המשיב הבהירו לגורמים הפלסטיניים העובדים מולם שלא יקבלו מידיהם בקשות. אף שהצבא טוען כי בקשות הומניטריות מיוחדות יטופלו, בפועל הוצאו רק רישיונות ביקור ספורים, ולרוב, לאחר התערבות משפטית ולמי שיוצג על ידי עו"ד.

21. ביום 21.2.05 כתב המוקד מכתב בעניין ובו בקשה לחידוש מתן רישיונות ביקור. בין השאר נכתב כך:

רשות מינהלית איננה רשאית להתנער מסמכויותיה ולהימנע מלהפעילן. כשם שרשות מקומית אינה רשאית לסגור בתי-ספר בשל סכסוך עם השלטון המרכזי, כך אין רשות מינהלית אחת (במקרה זה: הממשל הצבאי הישראלי) יכולה להתנער מסמכויותיה בשל סכסוך עם רשות מינהלית אחרת (מוסדות הרשות הפלסטינית). רשות מינהלית איננה רשאית לנהל "שביתה", לא כנגד האוכלוסייה ולא כנגד רשות אחרת שהיא חולקת עמה את סמכויותיה.

...

התמשכות מדיניות ההקפאה מחריפה את תוצאותיה המסוכנות ומגבירה את אי-החוקיות הגלומה בה. אין סגירת מעבר הגבול לימים ספורים במהלך פעולות לחימה כסגירתנו משך חודשים ושנים. הכמות הופכת לאיכות. פרידות קצרות הופכות למציאות של הרס משפחות. דלדול המגע החברתי בין קרובים מתפתח לנתק ולזרות. סבל זמני של הילדים הופך לחיים של חסך שהשפעתם ארוכת הטווח קשה. המצוקות ההומניטריות מתרבות ומחריפות.

העתק המכתב מיום 21.2.05 מצורף ומסומן ע/11.

22. כאמור, הימשכותה של מדיניות ההקפאה יצרה מצב בלתי נסבל, לפיו ילדים בני 5-16, הזכאים להירשם במרשם הפלסטיני, אינם יכולים לעשות זאת. ככל שנמשכה מדיניות ההקפאה הצטרפו עוד ועוד ילדים למעגל הילדים אשר אינם יכולים להירשם ולבקר בגדה. ילדים רבים, אשר עמדו על סף יום הולדתם ה-16, לא הצליחו להיכנס ולהירשם במרשם. ילדים אלו היו בני 11 כשהחלה ההקפאה והוריהם לא יכלו לשער כי יגיעו לגיל 16 מבלי שירשמו במרשם.

23. ההשלכות של ההקפאה הממושכת במתן רישיונות ביקור הן קשות ורבות: בני זוג נאלצים לחיות בנפרד זה מזה, ילדים מהוריהם, בני משפחה ומכרים אינם יכולים לבקר. יחד עם זאת

דומה כי עניין הרישום נושא בחובו את ההשלכות הקשות ביותר, שכן הוא מהווה גירוש בפועל של הילד ובני משפחתו מהגדה המערבית. משפחה שילדיה לא יכולים להירשם במרשם לא תוכל לחזור לגדה, חרף רצונה.

24. על הטעמים הזרים שעמדו בבסיס המדיניות ניתן ללמוד ממקרה אחר שהגיע לטיפול המוקד. באותו עניין, בשנת 2003, הסכים המשיב, באופן יוצא דופן, להתיר כניסתו של ילד בן 8, שהתייתם מאמו, לביקור בגדה, אולם התנה זאת בכך שלא יירשם במרשם. ברור כי השיקולים הביטחוניים העומדים, לטענת המשיב, בבסיס הקפאה הממושכת במתן רישיונות ביקור, אינם יכולים להסביר מדוע ילד שכבר קיבל רישיון ביקור, ואין ספק כי הוא בנו של פלסטיני הרשום במרשם, אינו יכול להירשם כדין במרשם הפלסטיני.

העתק מרישיון הביקור, ובו ההתניה האמורה, מצורף ומסומן ע/12.

פניות המוקד להגנת הפרט במקרים דומים

25. לקראת סוף שנת 2004 החלו להגיע למוקד, טיפין טיפין, בקשות של פלסטינים המצויים בחו"ל, ואינם יכולים להיכנס לגדה עם ילדיהם ולרושםם במרשם, עקב מדיניות הקפאה. עם הירידה ברמת האלימות קיוו אותם פונים, כי יחול שינוי במדיניות ההקפאה הממושכת והפוגענית.

26. ביום 4.10.04 פנה המוקד ליועמ"ש המשיב ולראש מחלקת הדין הבינלאומי בפרקליטות הצבאית בבקשה לאפשר לילד, בן לאב פלסטיני, המתגורר בוונצואלה, להיכנס לגדה המערבית ולהירשם במרשם, או לחלופין, להכיר ברישום שנעשה ללא נוכחותו של הילד.

העתק המכתב מיום 4.10.04 מצורף ומסומן ע/13.

27. במהלך החודש שלאחר מכן פנה המוקד לרשויות בשלוש בקשות דומות נוספות. ביום 24.11.04 השיב לכל הפניות הללו סרן מיכאל קוטליק בשם יועמ"ש המשיב, כדלקמן:

בפניותיך שבסמך העלית בעיה עקרונית של מתן היתרי כניסה לאיו"ש לילדים בגילאים 6-16 של תושבי האזור, כאשר הילדים הללו אינם רשומים כתושבי האזור. בעת זו נערכת עבודה על ידי גורמים שונים בצה"ל, אשר מטרתה לתת פתרון לבעיה אותה תיארתי במכתבך שבסמך.

העתק המכתב שהתקבל ביום 24.11.04 מצורף ומסומן ע/14.

28. עם זאת, הסדר כללי לא ניתן, וגם פתרונות פרטניים התעכבו לא פעם. על רקע זה הגיש המוקד להגנת הפרט סדרה של עתירות לבג"צ, אשר תמיד הובילו, מרגע שנדרשה התייחסות המדינה, להכנסת הילדים ולרישומם:

בג"צ 4416/05 אבו-שמה נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית;

בג"צ 5446/05 ערער נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית ;
בג"צ 5725/05 אל אטרש נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית ;
בג"צ 6700/05 עביד נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית ;
בג"צ 6701/05 חלאיקה נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית ;
בג"צ 7425/05 שויכי נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית (תלויה ועומדת) ;
בג"צ 5014/06 עודה נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית (תלויה ועומדת) ;
בג"צ 7046/06 פנשה נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית (תלויה ועומדת).

29. ביום 6.9.05 הודיע יועמ"ש המשיב למוקד בכתב על שינוי כללי במדיניות. בהתאם למדיניות החדשה, ניתן יהיה להגיש בקשות לרישיונות ביקור עבור ילדים מתחת לגיל 16 במשרדי הקישור הפלסטיניים, ובקשות אלו יטופלו ויאושרו.

העתק המכתב שהתקבל ביום 6.9.05 מצורף ומסומן ע/15.

מדיניות המשיב בנוגע לרישיונות הביקור לילדים לצורך רישום במרשם בעקבות החלטת הממשלה מאפריל 2006

30. מספטמבר 2005 ועד אפריל 2006 ניתן היה, באופן סביר יחסית, להגיש בקשות לרישיונות ביקור עבור ילדים שמבקשים להיכנס לגדמ"ע. הבקשות היו מועברות באמצעות קרוב משפחה של הילד למשרד הקישור הפלסטיני וממנו לצד הישראלי, אשר על-פי רוב היה מטפל בבקשה ומנפיק את הרישיון. לאחר כניסת הילד לגדה ניתן היה לפנות למשרד הפנים הפלסטיני לרישום בקובץ המרשם. ילדים קטנים נרשמו גם בספח תעודת הזהות של ההורים, ואלו שהגיעו לגיל 16 יכלו לקבל תעודת זהות.

31. יחד עם זאת, עיכב המשיב בצורה משמעותית את הטיפול בבקשות שהועברו אליו בנוגע לילדים מעל גיל 14. ביום 29.1.06 שלח המוקד מכתב בנושא לב"כ המשיב (בבג"צ 7425/05). ביום 10.4.06 הודיע ב"כ המשיב בכתב כי לאחר בדיקה וטיפול בנושא, אין עוד עיכובים שיטתיים בבקשות של קטינים מתחת לגיל 16 לקבלת רישיונות ביקור, גם כאשר נדרשת בדיקה ביטחונית. בכך נדמה היה שגם עניין זה בא על פתרונו.

העתק המכתב מיום 29.1.06 מצורף ומסומן ע/16.

העתק המכתב מיום 10.4.06 מצורף ומסומן ע/17.

32. עוד זה הולך וזה בא. למשרד המוקד החלו להגיע פניות רבות של תושבים פלסטינים שהגישו, בהתאם למדיניות החדשה, בקשה לרישיון ביקור עבור ילדים שנמצאים בחו"ל ומבקשים להירשם במרשם. על פי הפניות, פקידי הרשות הפלסטינית בישרו להם כי פקידי המינהל האזרחי של המשיב מסרבים, עקב הנחיות שקיבלו, לקבל מהם בקשות שונות, לרבות בקשות לרישיונות ביקור ורישום ילדים, ועל כן אין להם אפשרות לטפל בבקשה.

33. ההנחיות שקיבלו פקידי המינהל האזרחי של המשיב נבעו מהחלטה על חרם ישראלי על הרשות הפלסטינית, כתוצאה מאי שביעות רצון של הממשלה מתוצאות הבחירות הדמוקרטיות שהתקיימו בחודש ינואר 2006 ברשות הפלסטינית, והשבעת הממשלה החדשה ביום 25.3.06.

34. החרם החל באופן רשמי בעקבות החלטת ממשלה 4700, שהתקבלה ביום 11.4.06 ובה נקבע, בין היתר, כי "מדינת ישראל, על כל גורמי הממשל שלה, לא תקיים קשרים עם הרשות הפלסטינית וגורמי השלטון שלה" (להלן: **החלטת הממשלה**).

העתק החלטת הממשלה מצורף ומסומן ע/18.

35. לפי פרשנותו של המשיב, החלטת הממשלה מונעת גם העברת מסמכים בין הרשויות המינהליות הפועלות בשטחים בהתאם לחקיקה הצבאית, אשר שייכות בחלקן לרשות הפלסטינית ובחלקן לצבא הישראלי.

36. החלטת ממשלה זו התבטאה בדרישת יועמ"ש המשיב אל העותרים מיום 2.8.06, להעביר את הבקשות לרישיונות ביקור לצד הישראלי ע"י נציג זוטר של הרשות, שלא מזוהה עם תנועת החמא"ס.

37. במקרה הנוכחי, חוקיות הנחיה זו אינה מתעוררת, שכן הוגשה בקשה לרישיון ביקור עבור העותר אצל הרשות הפלסטינית, אשר הועברה לצד הישראלי ביום 13.8.06. למרות דחיפות בקשה זו, כפי שפורט לעיל, היא לא זכתה לטיפול ע"י המשיב.

החלק המשפטי

חובתה של רשות מינהלית לתת מענה תוך זמן סביר

38. אחת החובות הבסיסיות המוטלות על רשות מינהלית, הינה לטפל ולענות לבקשות המופנות אליה תוך זמן סביר, ובהתאם לדחיפות של כל מקרה.

חובתה של הרשות המינהלית לפעול במהירות הראויה היא מן המושכלות הראשונים של מינהל תקין (י' זמיר, **הסמכות המינהלית** (כרך ב, נבו, תשנ"ו), 717).

39. לעותר ימלאו 16 שנים ב-15.9.06. על אף חשיבות עובדה זו לגבי פרוצדורת הרישום במרשם האוכלוסין הפלסטיני, לא קיבל המוקד כל תשובה מטעם יועמ"ש המשיב לפנייתו מיום 20.8.06, וגם פניותיו הטלפוניות, על מנת לדעת מהו מצב הטיפול בבקשה, לא נשאו פרי.

40. חובתו של המשיב לטפל בפניות שהופנו אליו בהגינות ובהתאם לנסיבות המקרה: "על רשות מוסמכת לפעול בסבירות. סבירות משמעה גם עמידה בלוח זמנים סביר" (דבריו של השופט לויין בבג"צ 6900/93 המכון להכשרת טוענות בית הדין נ' השר לענייני דתות, פ"ד מח(4) 441,

451). "חובת המהירות הראויה, המוטלת על הרשות המינהלית, אינה אלא חובת התנהגות סבירה" (בג"צ 7198/93 מיטראל בע"מ נ' שר התעשייה והמסחר, פ"ד מח(2) 844, 853).

זכותו של העותר להירשם גם אם יעבור את גיל 16

41. הלכה ידועה היא כי כאשר אדם מגיש בקשה לרשות במועד החוקי להגשתה, ניתן להשלים את המלאכה בבקשה גם לאחר התאריך האחרון להגשתה. הרציונל של הלכה זו טמון בחובת ההגינות של הרשות השלטונית ובצורך למנוע מצב שבו, בשל רצונה של הרשות לבחון את הדברים ברצינות, ולא תחת לחץ הזמן, לא ניתן להשיב במועד לבקשה. טול למשל מקרה בו מוגשת בקשה במועד החוקי להגשת בקשות הנוגעות לשנת 2006 והתשובה על בקשה זו שלילית, בשל טעם נפסד כלשהו. מגיש הבקשה פנה לשר הממונה ובעקבות פנייתו זו ההחלטה נהפכת, אך לאחר המועד הקובע. במקרה כזה, שהוא שגרתי למדי, יש לומר, ודאי לא ניתן לטעון כי סוכלה האפשרות לקבל את הרישיון לשנת 2006.

42. כך גם בענייננו – הבקשה לרישיון ביקור לצורך רישומו של העותר במרשם הוגשה למשיב עוד בטרם מלאו לעותר 16, כך גם עתירה זו.

43. המשיב במקרה דנן לא הביע דעה ברורה הן לחיוב והן לשלילה, שהעובדה כי ימלאו לעותר 16 שנים לא תעמוד לו לרועץ לצורך רישומו במרשם האוכלוסין הפלסטיני, למרות שבקשה להתחייבות כזו הועלתה במכתבי העותרת 3 הנ"ל.

44. וכבר היו תקדימים לפיהם הוגשו עתירות בעניין ילדים אשר טרם מילאו להם 16 שנים, ובזמן שנכנסו לשטחים ונרשמו במרשם האוכלוסין הפלסטיני עברו כבר את גיל 16. כך למשל, העותר בבג"צ 6701/05 נכנס ונרשם לאחר גיל 16, כך גם העותר בבג"צ 6700/05 והעותר בבג"צ 7425/05. בכל המקרים הללו התחייב המשיב עצמו, כי העובדה שהעותרים עברו את גיל 16 לא תהווה מכשול אם תאושר בקשתם. בכל המקרים הללו נעשה הרישום כמבוקש, על פי הפרוצדורה של רישום ילדים עד גיל 16.

45. גם רשויות אחרות נהגו כך במקרים דומים. למשל, בעקבות חקיקת חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003, הוציא היועץ המשפטי של משרד הפנים הבהרה בנוגע למתן מעמד לילדים עד גיל 12, בהתאם להוראות החוק. בהבהרה מנחה היועץ המשפטי את הגורמים השונים, כי המועד הקובע למתן מעמד בהתאם לתחולת החוק הוא מועד הגשת הבקשה ולא מועד הטיפול בבקשה, כך שגם ילדים שעברו כבר את גיל 12 יחרגו מהוראת השעה אם הבקשה הוגשה עבורם טרם שהגיעו לגיל 12.

העתק הנחיות היועץ המשפטי מצורף ומסומן ע/19.

פגיעה בעקרון טובת הילד

46. אי המענה של המשיב לבקשת העותרים מתעלם לחלוטין מעקרון טובת הילד :

מן המפורסמות היא, כי בכל עניין הנוגע לקטין, טובתו של הקטין מהווה שיקול מרכזי במערך השיקולים שעל-פיהם יש להכריע בעניינו (ע"א 10280/01 ד"ר ירוס-חקק נ' היועץ המשפטי לממשלה, פס"ד מיום 10.1.05, פסקה 14).

47. לעותר, שהוא קטין, אין יד ורגל בעובדה כי לא נרשם, ואין לזקוף לחובתו לא את מדיניות ההקפאה של המשיב ולא את אי רישומו קודם לכן.

הפגיעה בזכויותיו של העותר

48. העותר הוא פלסטיני, בן למשפחה של פלסטינים. נסיבות החיים והקשיים שהערים המשיב על האפשרות של אבי העותר לשהות בגדה עם בת זוגו, ירדנית, שאינה רשומה במרשם של השטחים, הביאו את בני המשפחה לחיות בירדן, אולם אין זה אומר כי אינם מתכוונים לחזור ולהשתקע בשטחי הרשות הפלסטינית, לכשישתנו הנסיבות.

49. העותר, אם לא יירשם, לא יוכל להיכנס לשטחי הרשות אלא בכפוף לקבלת רישיון ביקור זמני, רישיון שהמשיב אינו מוכן לתת במסגרת מדיניות ההקפאה. העותר גם לא יוכל להתגורר באופן חוקי בגדה, כל עוד נמצאים בה כוחות של המשיב, או שהמשיב שולט באספקטים מרכזיים של החיים בה, כמו הכניסה והיציאה מגשרי הירדן. אם ישתקע בגדה עם משפחתו, לא יוכל ליהנות מחיים נורמאליים, כי בהיעדר רישום ותיעוד לא יוכל לנוע בחופשיות בגדה המערבית, לא יוכל לעבור לרצועת עזה, לצאת ולהיכנס מהגדה או לקבל שירותים כלשהם מרשויות הצבא.

50. המשמעות של כל זה היא, למעשה, נישול העותר מזיקתו לגדה המערבית ולעמו היושב בה, וכתוצאה מכך גם גירוש בפועל של משפחתו מהגדה, שכן לא יוכלו להשתקע בה כל עוד הילדים אינם רשומים ומנועים מלהיכנס אליה.

ולסיכום

51. אין ספק כי לעותר זכות – כילד לאב פלסטיני – להירשם בפרוצדורה של רישום ילדים. בנסיבות המקרה לא ניתן היה לקבל רישיון ביקור לגדה המערבית, עקב מדיניות ההקפאה, לצורך רישומו של העותר בגדה המערבית.

52. גם העובדה כי ימלאו לעותר 16 שנים בעוד ימים ספורים, אין בה כדי למנוע רישומו של העותר במרשם האוכלוסין הפלסטיני, זאת היות שהבקשה לרישיון ביקור הוגשה בשנת 2005, ובקשה אחרת הוגשה בחודש אוגוסט 2006 ושתייהן לא טופלו על ידי יועמ"ש המשיב.

עתירה זו נתמכת בתצהיר שנחתם בפני עו"ד בירדן ונשלח לח"מ בפקס, בתיאום טלפוני. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבל תצהיר זה, ואת ייפוי הכוח שאף הוא ניתן בפקס, בהתחשב בקשיים האובייקטיביים בנוגע למפגש בין העותר לבין באת כוחו.

לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי כמבוקש, ולאחר שמיעת תשובת המשיב, להפכו לצו מוחלט. כמו כן מתבקש בית המשפט להשית על המשיב את הוצאות העותרים ושכ"ט עו"ד.

עביר ג'ובראן, עו"ד
ב"כ העותרים

14 בספטמבר, 2006

[ת.ש. 44892]